

A photograph of a sunset over the ocean. The sun is a bright yellow circle on the horizon, with a long, shimmering reflection on the water's surface. The sky transitions from a pale blue at the top to a warm orange and red near the horizon. The water is dark blue with small, rhythmic waves. The overall mood is peaceful and serene.

PAPYRUS 2/09

LEDARE.

ANNA WILHELMSON

Vad händer när man skickar iväg ett knappt tjog pseudo-(och ibland helt riktiga) historiker österut i ett antal dagar? Den som vågar försöka sig på att lösa det dekadenta mysteriet gör gott i att fortsätta läsa detta nummer av Papyrus, som helt fokuserar på resande historieördar i alla dess inkarnationer. (Den som känner på sig att den har ett par tusen att bidra med för kommande lärorika exkursioner rekommenderas att sluta läsa här. Villfarelse är ett lyckligt tillstånd.)

En sak har alla tomtarna gemensamt - alla har vi nämligen styrt kosan österut, både i realitet och mentalitet. Tallinn, St Petersburg och tio städer i det evigt problemfria Ukraina (så länge gasledningarna håller) har besökts, begrundats och säkerligen i viss mån beundrats, och inte endast för den mycket gynnsamma ukrainska valutakursens skull. Och att resa är nyttigt återkommer vi alla till - oberoende om man får lära sig att ukrainsk snabbmat är gott eller att

Tallinn inte (bara) är en bordell. Och utan dylika livsvisdomar vore livet allt bra gråare, inte sant?

Således skall vi blicka tillbaka på betagna resor medan vi planerar kommande. Undertecknad tänker visserligen missa sin tredje höstexkursion på raken detta år, men rekommenderar ändå alla att delta i nästa dylika äventyr - oberoende om det går till Lettland eller Kyrkslätt. För det är roligt att resa, och gör man det med Historicus brukar det oftast bli tiofalt undehållande - och osannolikt.

Ta och upplev det!

Innehåll i 2/09:

- s. 1: *Ledare*
- s. 2-3: *Ordförande har ordet*
- s. 4-10: *Höstexkursion 2008*
- s. 11-17: *Betraktelser från det problemfria landet*
- s. 18-20: *Taras i hjärtat*

ÄRTHJÄRNAN

Anna Wilhelmson

MEDVERKANDE

Mikael Björk, Myrsky Ylppö,
Eliel Kilpelä, Magnus Rask

Ordförande har ordet.

MIKAEL BJÖRK

När jag skriver denna spalt har jag resestress över det faktum att jag ska i morgon åka med tåg till S:t Petersburg för första gången. Min sambo Nina är med mig som resesällskap, men trots allt har jag lite fjärilar i magen av att åka till Ryssland. Även om jag besökt Moskva två gånger (en gång med hissainsten och en annan med Alexander-institutet) är detta ett nervöst moment. Ryssland kräver mera – visum ska ansökas och papper ska visas. Varför åker jag? Som historiestuderande och som en sådan som studerat ryska i ett par år under studietiden har jag ofta ställts inför frågan om jag har besökt S:t Petersburg. När jag har svarat nekande har människor sett förbluffade ut och de har sagt bland annat att de trodde att jag skulle ha varit på grund av olika orsaker. Många har besökt Petersburg: min far, min syster och min farmor har varit där – och flera vänner och bekanta har åkt dit utan att kunna ett enda ord ryska. Detta har säkert varit en orsak varför jag äntligen tagit initiativ

åka till Nevastaden. Det känns ju lite snopet att vara en finländare som besvärat sig för att lära sig lite ryska och sedan konstatera att man aldrig varit i S:t Petersburg. Dessutom studerar jag vid sidan om mina hissastudier vid Alexander-institutet vid deras magisterskola som kryllar av folk som studerat och bott i Petersburg eller Moskva.

Därutöver känns det som om de flesta finska historiker har besökt S:t Petersburg. Med tanke på Finlands 1800- och 1900-tals historia är det väl självklart att platserna i S:t Petersburg/Petrograd spelade en avgörande roll och det är kanske svårt att skriva om händelserna år 1917 i samband med Finlands självständighetsförklaring utan att gå igenom vad som hände i Petrograd. Sålunda känns som om det vore obligatoriskt för en historiker som specialiserar sig på Finlands 1800-tals eller 1900-tals historia att se S:t Petersburg. Egentligen hör det väl till sakens natur att historiker och historiestuderande reser. En del kan tycka att det är lite dekadent att hålla på med att resa runt hela tiden, men det är

väl helt enkelt en stor fördel att ha rest till de platser som man skriver om. Personligen är jag mest intresserad av Europa, eftersom mina historiestudier har mest handlat om denna kontinent och de kulturimpulser som gått från antikens Grekland till Rom, därifrån norrut med katolska kyrkan till Östersjöregionen och Finland, reformationen i de tyska furstendömena som påverkade Sverige och Finland, samt övriga händelser och kryddor som under historiens lopp som kokat den soppa som vi nu har. Jag menar inte att man ska se ner på andra kontinenter än Europa, men ur en finsk historiestuderandes synvinkel (läs: min synvinkel) är det väl mest om Europa och Ryssland som studierna handlar om.

I oktober åker *Historicus* förhoppningvis till Riga på höstexkursion. Jag hoppas att så många som möjligt tar vara på chansen och hänger med. Detta är ett tillfälle att vidga sina vyer som historiker.

*Historicus r.f
och Papyrus-
redaktionen
hälsar sina
nya gulsar
välkomna
till galenskap-
en! Må ni trivas
och frodas
i långt fler år
än regeringen
vill.*

Och på tal om
höstexkursioner...

Höstexcursion till Tallinn 2008

MYRSKY YLPPÖ

Egentligen skulle det finnas en egen historia att berätta i sig om mina försök och slutliga framgång i att skriva denna återstående text. Såväl utbrändhet, stress, lathet,

Förutom det bifogade bildmaterialet fanns även annat material som inte publiceras pga. allmänt sedlighet – och bildobjektens värdjan. Fast det här nu egentligen är Papyrus. Och ingen kommer att besparas den allmänna

desperation liksom en mängd andra känslor har påverkat textens uppkomst. De är ju faktiskt inte såå svårt att skriva en text. För att göra texten mer intressant än den egentligen är, bestämde jag mig för att avbilda vissa scener från resan i mangastil. Jag hoppas att alla känner igen sig själva. Om inte så beklagar jag. ...

skammen. Inte i Historicus och minst inte under höstexcursionen. So brace yourselves...

Historicus begav sig alltså på den legendariska höstexcursion det första veckoslutet i oktober 2008. För mig var det personligen spännande, eftersom jag var

första årets studerande och detta var min första resa med Historicus (och knappast den sista). Exkursionen stannar främst kvar i minnet som en upplevelse. Då jag sist besökt Tallinn var jag omkring 11-12 år och köpcentren blev resans egentliga mål. Med

Som de flesta kryssningar, var Tallinn-kryssningen tidig – för tidig i min smak. Av folks miner att tolka tycktes andra även dela min uppfattning då en färggrann hop historicus-medlemmar samlades i terminalen före avfärden. Sömn är väl ändå för högt

Historicus tycktes staden historiska bakgrund plötsligt väckas till liv och jag började betrakta Tallinn som någonting annat än ett fülleparadis och bordell (vilket det ju ännu fortfarande är...).

uppskattat – något vi kom att inse på den kommande resan. Tiden på Estlands-färjan tillbringade vi med att lyssna på det första av resans föredrag och att sova.

När vi väl steg i land i Tallinn hade alla mer eller mindre vaknat och väntade på att slippa för att utforska staden. Hotellet var fint, men vi fick knappt in våra grejer i rummet förrän det bar av mot våra följande mål för föredragen i Pirita medeltida nunnekloster en bit utanför Tallinn. Föredragen var intressanta, men tyvärr tänkte jag inte dess värre gå in på detaljerna, eftersom man mot kvällen inte helt enkelt mera kom ihåg något (spriten hade ju naturligtvis sin andel i detta...). Efter besöket till klostret drog vi oss tillbaka till stan

och sökte oss till våra andra punkter där föredragen skulle ta plats. Det flesta av informationen var ny i alla fall för mig. Vi lyckades hålla vår plan ganska väl och till våra ursprungliga planer, enligt Henas idé, hörde även att avsluta den första dagen med att äta middag på staden kändaste medeltidsrestaurang, den Olde Hansa. Restaurangen visade sig även tyvärr vara en av de populäraste restaurangerna. Eftersom det fanns begränsat med bord och plats, bestämde vi oss för den allmänna rättvisans namn att istället styra våra steg till

till en annan, men även trevlig historisk restaurang. Dessutom var alla av gruppen inte ens ännu på plats, så vi bestämde oss för att vänta på dem och äta tillsammans. Lojaliteten drog ändå på sig sprickor då de vilsna fåren, a.k.a. Eliel, Magnus, Sophie och Jonathan, bestämde sig för att ta tillfället i akt och spanade in på

Inte för att den andra restaurangen inte skulle ha varit en upplevelse den också.

Dagen avslutades med det obligatoriska besöket till spritaffären – något man inte bara kan låta bli då det ändå är frågan om Tallinn. Alla hamstrade på sig för att sedan dra till hotellet för att festa,

Olde Hansa och fick ett bord. Bordet som vi andra borde ha fått och inte fick för att vi väntade på dessa fyra. De möttes av en viss förargelse och bitterhet från speciellt mitt och Henas

eller de flesta i alla fall. För mig, Magnus, Eliel och Johannes bar det sig sedan av ut i Tallinns nattredo för att bemöta dess under och frestelser. Ett ösregn överraskade oss, men till lycka stötte vi på en

shisha-bar på vägen och bosatte oss där för ett par följande timmar, för att njuta av smaksatt vattenpipa, drinkar och bra sällskap.

Tiden förflöt och fyllan överraskade oss lika plötsligt som ovädret. Efter en längre stund och flera minnesvärda strapatser, som bl.a. innehöll lönlösa

konversationer med en ytterst konservativ, rasistisk och des-sutom full amerikan som gärna delade sig av sina visdomar; ”Barack Obama is never gonna be the president because he’s black!”

- och irrande omkring på stan i ovädret, återvände vi till hotellet för att hitta de återstående historicus-medlemmarna i lika glatt tillstånd som vi själva. Vi slog följde med dem och en sup förflöt efter annan till så pass att viss (halv) nakenhet började förekomma bland resenärerna. Att säga att det gick vilt till är en underskattning.

Trots allt fick vi ändå inga klagomål trots våra halvnakna springtävlingar i hotelkorridoren – till förvånade esters glädje.

Till min besvikelse spanade vi inte in någon prostituerad, en av saker-
na jag förväntade mig att se i Tal-
linn med minnen från min första
resa till staden. Men för att inte
glömma den egentliga orsaken
till resan, dvs. en insyn på stadens
historia och kultur, möttes vi av
vackra byggnader i Gamla staden
och fulare betongdjungel närmare
hamnen. Föredragen, hållna av de
andra historicus-medlemmarna,
avslöjade häpnande (åtminstone
för mig) sanningar och infor-
mation jag aldrig anat tidigare,
och med ens verkade staden ge-
nast mycket mer intressant sett
från ett historiskt perspektiv.

Den andra dagen inleddes med en
viss trötthet och spritsmak i mun-
nen, men som tröst fanns ändå
vetskapen om att någon annan
mådde ännu sämre än man själv.
Det nattliga regnet hade lagt sig,
så vi såg framemot en vacker,
dock kall dag. Vi ädla resenärer
kämpade tappert mot trötthet
och lyssnade till de sista föredra-
gen i diverse miljöer. Efter viss
mödan lyckades vi komma till
gravgården, dit Bronssoldaten
flyttats efter tidigare kravaller
och bråk omkring dess placering.
Vid det här skedet grubblade vi
mest över hur man skulle överle-
va krabbisen och vad man vågade
äta i det varande tillståndet.

Den sista tiden i Tallinn tillbringade man mest att rusa till närmaste spritbutik och fylla på väskan med olika flaskor. Och så Historicus' kvarters förråd förstås. När man sedan satt framåtlutad i färjan, på väg hem, med Tallinn som en krympande skugga i fjärran, kände man sig ändå relativt lättad att man klarat sig så bra genom dess frestelser och dessutom lärt sig nya saker. Och ännu bättre skulle livet kännas när man fick åka hem och lägga sig ner och sova en stund.

Historicus höstexkursioner utgör liksom dess andra resor en viktig del av föreningens verksamhet och ger en unik möjlighet att möta historia kultur på ett nytt sätt. Sällskapet är bra (och har man bara sprit blir sällskapet ännu bättre) och stämningen trevlig, så i fall man inte är rädd för lite krabbis och dålig sömn, och gärna ser fram emot nya utmaningar, är höstexkursionen något för dig. Och bättre att vara förberedd - du kan vara alldeles säker på att få stöta på mig där, vare sig du ville eller inte. Det är något man får leva med.

Sedan vill jag slutligen tacka alla som på något sätt medverkat, speciellt Magnus och Hena för de goda idéerna och resten av Historicusgänget och Estlandsresenärerna för gott sällskap under resan, som egentligen inspirerade mig att skriva texten i allmänhet (förutom det förstås att jag var ombedd att göra den....).

Ett stort tack till er alla alltså. Vill man att Papyrus sidor ska prydas med mera bilder i mangastil är det bara att rycka mig i ärmen. Med god tur springer jag inte iväg efter att ha hört förslaget.

Reklampaus! (Nej, vi brukar väl inte ha reklam, men det frågade så snällt.)

Sällskapet för Bysantisk forskning r.f, Historiska institutionen och Finlands Atheninstitut ordnar den 25 september 2009 sitt årliga, internationella kollokvium *Urban Decline in the Byzantine Realm* på Kyrkogatan 6. Vidare information finnes på http://www.pro.tsv.fi/bts/Urban_decline.html.

BETRAKTELSE FRÅN DET

ANNA WILHELMSON, ELIEL
KILPELÄ & MAGNUS RASK

Historiska institutionen vid Helsingfors universitet företog en ambitiös rundresa i Ukraina 15-24 maj dennes. I österled reste 18 personer - 14 historiker och 4 Kultur & Kommunikation magisterplantor. Alla involverade överlevde eskapaderna (och veteranerna från äventyren i Moskva 2006 kunde konstatera att fallen av andnöd orsakad av luftföroreningar och diverse hotande matförgiftningar trevligt nog var långt färre på ukrainsk mark.) För i fall någon inte hört det : Ukraina är inte Ryssland! Absolut inte, och det finns inga likheter.

Och inga problem heller.

Den fördomsfulle Ukraina resenären väntade sig nog ändå ett land av grå Sovjetklossar, rämnande fasader och med förorenad luft hängande någonstans i topparna på Stalinskraporna. Skulle den fördomsfulles resa ha slutat vid metrons ändstation i Kievförort Utan Känt Namn skulle han nog också ansett sig

berättigad i sina åsikter. För denna metronedgång såg ut som ett fattigt och skitigt Moskva minus femtio grader av trots-det-gemyt, komplett med typ sexfilig infartsled och 30-våningars kåkar. Den romantiske slogs kanske istället av att detta gudsförgättna ställe (för Herren vill knappast att det skall se ut så där?) – nog är en typisk startstation för en östeuropeisk askungesaga på catwalken. Eller på äktenskapsmarknaden. För även om världen genomgår recession, lama och allmänt lidande syntes intet sådant ha påverkat den ukrainska exporten av långbenta hustrur för försagda västerlänningar - åtminstone inte om reklamen på gator, kartor, väggar, vägar och många andra ställen är att lita på.

Men det blev bättre, och stundtals riktigt pampigt. Mot förmodan doftade Kiev blommor och inte avgaser, hade långa sandstränder längs med Dnepr och en busstrafik som krävde högre akademisk bildning att förstå sig på men som var charmig ändå.

Ukraina var både skitigt och

PROBLEMFRIA LANDET

vackert, fruktansvärt frustrerande och givande. Och även om kärlek och skönhet allerstädes må finnas till salu till högstbjudande finns de också fritt tillgängliga överallt, inte minst i Odessa i form av både brudpar, kuttrande parkduvor (med och utan barnvagnar) och smäktande slaviska ballader.

Vackert, och speciellt den av undertecknade som tillbringat halva året i den ärevärdige Odessa resenärens Wilhelm Lagus' sällskap fann det hela mycket sevärt.

Men naturligtvis också vansinnigt komiskt.

Litet Ukrainasiffor:

Deltagare: 18

”Ansvarsfulla” deltagare: 4

Studenter: 14

Lokal guide: 1 (stressad)

Föredrag: 25. B.la hållna i (torr) fontän, ackompanjerade av hundar och tiggare vid tre-kvarts apelsiner och ridande Peter den Store samt vid diverse Övriga Monument.

Städer: 10

Tågresor: 5

Tågtimmar: 47

Borttappade väskor: 1

Strejker: 1 - på Helsingfors-Vanda flygfält...

Förtärda drycker, liter:

Öl: 320 (640 flaskor)

Vodka: 12

Schampanskaja: 12

Konjak: 5

Kvas: 1

Dessutom - salamistänger: 32

Prisjämförelse (1 grivna= ca 10 cent):

Mars-glass: 15 grivna

lokal glass: 5 grivna

öl, drickbart: 2,60 grivna

vodka: 14 grivna

tobak: 4 grivna

Inte säker på om du faktiskt var i Ukraina? Vänd...

Du har antagligen deltagit i institutionens 10-dagars odyssey i Ukraina om....

... begreppet ”övriga monument” innebär någonting relativt konkret för dig. Någonting i stil med ”monument uppfört till äran av den trettiosjunde patriotiske hunden som svalt ihjäl eftersom restaurangen där den bodde brann ned”. Bonuspoäng om du inte (längre) finner detta speciellt konstigt.

...”Jalla! Jalla!” inte är en svensk ungdomsfilm från millenniets början för dig utan ett kallrop man lystrar till och lyder likt en svältande patriotisk hund.

... du har fått det förklarat för dig att det är en herrans enorm skillnad på Ryssland och Ukraina. Flertalet gånger.

... du definitivt har hört tala om Tarras Shevchenko och Wilhelm Lagus. Verkligt.

... du har träffat en undulat på ett bankkontor i Poltava, en katt

som sålde sockor i Jalta samt flertalet dörrvaktande hundar.

... det tog dig ungefär nio dagar att minnas vad tusan den ukrainska valutan nu hette igen, bara för att fortsätta tala om ”lokala fyrk”. Men kursen och prisförhållandena var minnesvärda.

... du vet att ”*It’s not a problem*” betyder att vad det än gäller, så är det sannolikt ett problem av Holdomorproportioner.

... du vet att ukrainsk snabbmat är rätt så gott – och långt mindre hälsovådlig än rysk dito.

... du är övertygad om att Krim kommer att vara alla europeiska tonåringars festparadis ungefär år 2020, eller när man återupptäcker massturismen. Och fixar varmvatten och avlopp som funkar oftare än vid givna tidpunkter på dygnet.

... du har testat de flesta smakerna av Elovenas havrekek och i högre grad än producenten och näringsvärderna nissar kanske tänkt sig levt på dem i en dryg vecka.

... din åsikt om eluttag i tågkupén är ”vilken lyx!”

... du nästan begrep hur Kievs busstrafik fungerade – efter att du fått höra att den körs på frivillig basis och vissa rutter, typ 18+7, är populärare än andra. Typ den du skall ha. Bonuspoäng om du nästan har börjat betala på HST genom att skicka fram pengarna genom vagnen till föraren. Idiotvarning om du i Helsingfors förväntar dig växel tillbaka genom hela vagnen.

... begrepp som ”turistkorv”, ”baby changing table” och ”demokratiskt slaveri” är bekanta.

... du i Helsingfors var före detta

rökare, feströkare eller ibland rökare och efter max 8 dagar i Ukraina blev någonting annat. Medpastellfärgade brudcigaretter.

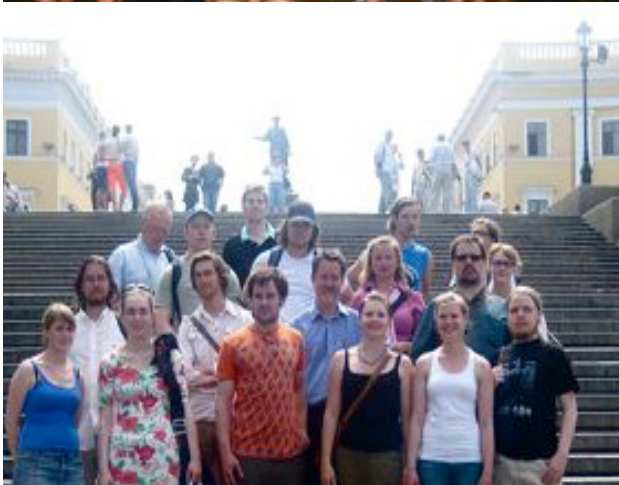
... du har sett ungefär 10 ukrainska brudpar och vet nu exakt hur en brudklänning eller bröllop inte skall se ut år 2009. Eller någonsin, såvida det inte är konditoritema.

... du har blivit serverad leverstuvning, och kycklingrisotto till morgonmål. Inte samma morgon, dock. Testa typ Kazakstan för den upplevelsen (eller någonting ännu bättre).

... du, som kvinnlig kyrkobesökare, klätt dig i omlottskjol från Marthaförbundets U-landsbasar år 1976. Ovanpå jeans. För denna utstyrsel är respektfull, inte ett modebrott som torde få änglar att gråta.

... du nu kan ranka Krigsmuseet och Tjernobyilmuseet bland dina mer morbida museibesök. Men icke-subtil sovjetisk krigspropaganda kan ju vara charmig.

... du var tvungen att flera gånger besöka ambassadresidensets toalett bara för att den var så *fin*.

... du har sett ett otaligt antal herrelösa hundar. Om du heter Eliel har du också fotat de flesta.

... du har simmat i Svarta havet (och detta inte på någon bulgarisk charterturstort!) och vet att en sovjetisk sandstrand är en cementtrappa och småsten.

... du har lyssnat till dansk guidning av hemlig sovjetisk u-båtsbas i hemlig sovjetisk stad därifrån hemliga sovjetiska kärnmissiler transporterades i hemliga kylskåp under säkerligen hemliga omständigheter när hemligheten med stadens existens uppdagades.

... du har åkt mer än rank minigondol av modell sardinburk-för-två uppför Jaltas rejält klippiga sluttningar. Extrapoäng om du också nästan åkt ned tillbaka istället för att stiga av...

... du har roat dig en lång stund under ännu en stäppresa med att läsa *"Kärlek och sex"* avsnittet i de ukrainska och ryska reseparlörerna, och till din stora förtjusning hittat långt fler depraverade meningar i den ryska.

... du tänker på Odessa snarare än Paris när någon säger "vackra husfasader". Och menar det.

... du andäktigt har besökt slagfältet i Poltava, det vill säga en enorm åker med många monument av typen "HAHAHA!" respektive "Nåja, vi försökte ju i alla fall."

... du nu äger någonting av följande: fez, seglarhatt, brodyrduk, rysk sjal, läderpiska, lergök, hetmanklubba, tatariskt hantverk, träkammar, hårgafflar, brodyrskjorta, sovjetisk hötorgskonst, krimiska viner. Extrapoäng för fler än tre.

... du vet att avståndet till Uleåborg från Odessa är 2091 km enligt en pedagogisk skylt, och dessutom att skall du till Uleåborg, så skall du åt samma håll som om du vore på väg till Alexandria. På Fabiansgatan och inte i Egypten, förmodas.

... du har korsat stäppen fyra gånger, följt en entusiastisk ukrainsk Eurovisionssändning och dansat till slaviska powerballader på en odessiansk underjordisk krog. Kort sagt - haft en ganska unik och riktigt bra resa.

Och om din reaktion på flyplatsskylten *"Since your luggage checked-in you shall bear administrative or criminal responsibility if legal established procedure on transferring articles through the customs border of Ukraine violated"* fortfarande är en variant av "Vad i helvete...?" är du dessutom fortfarande ganska normal. (Det är tillåtet att fnissa över tanken på vad illegala men etablerade procedurer kunde vara. Tortyr? Eller smuggling?) Men själv-in-checkande bagage vore väl för härligt?

Helt klart är Ukraina ett föregångsland.

"Så som ni nu alla har förstått under den oändliga tiden vi varit här är det här ett totalt konstruerat land."

Derek gillar historiebruk.

"Vi håller alltid rask takt!"

Björn både-lunch-och-middag-är-överdrift Forsén

"Tjekov föddes... här..."

[paus]

"Ja, nånstans utanför kartan. Nu vet ni det!"

Det är inte alltid lätt.

"It's not a problem!"

Vi säger så. Och tja - de rena sprutnålarna behövde vi ju inte.

Taras i hjärtat.

Eller en ödmjukaste och hjärtligaste reflektion om vördnaden för identitetsbyggande vålnader.

MAGNUS RASK

Huangdi, Prometheus, Quetzalcoatl, Kokopelli, Imhotep, Väinämöinen - världen över vördas det kulturbringarfigurer. I detta avseende är Ukraina inte alls olikt andra kulturområden, fastän den ukrainska kulturbringaren flyter avsevärt närmare nutidens flotte i tidens forsanta flod, där vid 1800-talets mitt bland Lincoln, Garibaldi och Runeberg. Ukrainaren som skapade ukrainarna i sed, språk och själ heter Taras Shevchenko, och hans kult är ubikvitär i Ukraina. Vart man sig än vänder stirrar det en Taras eller två på en i det landet - den säregna mustaschen finner man på byst, på affisch, på målning, på fresk, även på flasketikett (Kvas Taras - en svalkande dricka i eftermiddagshettan. Rekommenderas av skribenten för var som inte skyr tanken av att dricka memma).

Men kulturbringarmyterna fungerar alltid baklänges: det är inte kulturbringaren som skapar kulturen, utan de som lyfter fram kulturbringarens exempel för sina egna (emellanåt även helt oskyldiga) syften. Taras bragder och dygder åsido (förutom sin nationalistiska agitation, slog han mer eller mindre ensam igenom ukrainskan som ett höglitterärt språk) är det hans efterföljare som har lyft honom fram som en Hjalte, som en Patriark, som en Landsfader. Och det har de gjort i nästan skrämmande mått. Eventuellt det hemskaste (och det mest komiska) i sådana här personkult är just det att kultisterna väljer ut en mycket smal sektor av Stormannens liv, tankar och verksamhet som sedan värderas så högt att alla eventuella mänskliga, professionella, etiska eller lagmässiga brister kan ignoreras: eftersom Stormannen x, gör det inget/är det inte möjligt att han y.

I Taras fall finner man inte så mycket direkt vidrig ondska som i vissa andra Stora Hjältars historier, men nog låter det lite otäckt hur han i blodiga och slamsiga ordalag (men

för det mesta implicit) uppmanar till att hata polacker och storryssar och andra liknande och till att driva bort dem från de ädla kosackättlingars, ukrainarnas, Fädernesland.

Och så besöker man kultisten. Och så talar man med honom. Och så kommer Stormannen till tals... och det leder bara till larm, ångest och misär, för kultisten finner sannerligen inget alls som vore roligt i Stormannen, Hans tid eller Hans liv, för kultistens kognitiva apparatus är inställd på chauvinism¹ medan ens egen opererar med modeordet postmodernism. Och så känns det som om man vore i *Close Encounters of the Third Kind* - en oöverkomlig distans står oss emellan. Hur förklarar man åt någon att hans fundamentalaste tankebanor är trångsynta, fördomsfulla, ojämliga, förklenande, kränkande? Att de är fel?

Eller inte fel, egentligen (synvinklarnas influens på rätt och fel är väl väl känt - ideologin med marknadsliberalism,

---

1 I den äldre betydelsen av ohämmad, xenofobisk nationalism, skrib. anm.

free trade och laissez-faire har nog skördat sina offer, men den är trotsdem mycket väl ingrodd i vårt nuvarande paradigm), utan snarare dåligt kompatibla med ens egna tankehärvor.

Förutom de tekniska kommunikationssvårigheterna av att tänka olika, att använda olika ord och - ännu värre - olika innebörd, kontexter och konnotationer, finns det ett stor-stort problem: det känns helt enkelt för grymt att hacka ner på en annan människas fundamentalaste värdegrund. För det är där Stormannen alltid finns, nedgrävd i kultistens sinnes djupaste vrår.

För att betrakta kultister kan man åka till Ukraina, men så långt behöver man inte gå. Man kan se sådana utan att resa så hemskt långt alls, för Taras lever i folket, även i det finska (eller i det finlandssvenska för den delen) - arketyper som inkarneras i Taras är ömt sammanflätad med tanken om Folket. Där det finns ett Folk, finns det en Storman, och vice versa, för de båda föds ur varandra i ett mystiskt symbiotisk förhållande.

Hemma har vi en skidande och bastande Kekkonen, gamlingarna reciterar konstant den där ena boken av Väinö Linna och de där några böckerna av Mika Waltari, fyllona dricker Marskin ryyppy... Och om man vandrar tillräckligt länge i runolandskapen i Norra Karelen så märker man kanske att vid jordfästningsminnestunder skall det läsas Eino Leinos ord. Det i stället för exempelvis Lao Zis, Buddhas, Amitabhas, Bahaulahs, Muhammeds, Sankt Paulus, Sankt Petrus, Sankt Augustinus, Sankt Hieronymus, Sankta Birgittas, Origenes, Luthers, Påven Johannes Paulus II:s, Jesus, Platons, Shakespeares, Francis Bacons, Lord Byrons, A. W. Yrjänäs, Mick Jaggers, Johnny Cashs eller någon annans, som veterligen har sagt eller skrivit något om döden eller om livet efter detta. Nej, det skall vara Eino Leinos dikt, den skall handla om ett gyllene rågfält som svajar i vinden, och på gravstenen skall det finnas rågstrån.

Detta är inte alls konstigt eller främmande. Detta kan även stundvis kännas åtråvärt. Taras och Leino och Mannerheim och Her Majesty the Queen

och andra Stora förenas av att de är stridsrop - stora, mäktiga, viktiga, gemenskaps- och identitetsbyggande. De är proverbiala klippor. Och själv har man inga.

Jag är ein lillan avundsjuk på den som en riktig slugh ghairm haver. I denna plats och tid verkar det som om paradigmet sade att för en ungdom i Väst är orubbliga grundvalar inget att i julgranen hänga. På samma gång tycks det finnas en så stark längtan till sådana att många tager vad de haver i ett desperat substitueringsförsök som dock snart visar sig futil, då man blir missnöjd med det pliisuga utbudet. ”Snille och smak” just doesn’t cut it, såsom man skulle i kolonierna säga.

I mitt hjärta finns det ett Tarasformigt hål.

Papyrus / Historicus r.f.

2 kl.

Historiska institutionen

Unionsgatan 38 A II vån.

00014 Helsingfors universitet